

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nosloga sve pokrvari.“ Nar. Posl.

Preplatna s poštarinom stoji 2 for., a soljaka samo 1 for. za jednu godinu. Razmjerno 1 for., a soljaka 50 novč., za pet godina. Izvan (naravno) više poštarina. Gdje se najjeftinije 6 soljaka te se poštu, da im lice šalomo svim ukupno po 10 soljaka zavojem i linoom, datat čemo za 40 novč., na godinu strakom. Nosel se šalju kroz poštarska Kuznačević. Ima, prošimo i najbolju Poštu našu jasno označiti. Kama list nedoljno na vrijeme, neka tu javi odpravništvo u otvorenu pismu, za koje se naplaća nikakva poštarina, napisar letena Reklamacija. Tko list prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi sva 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIŠTVO I ODPRAYNIŠTVO

nalaze se,

Tipografa Plati di G. Amali, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Vješt, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u celoviti ili u izredku, naime prama stoji trikolnosti i smiera oruga lista. Ne-podpisani se dopisi neupotrebljuju. Obnova napadanja i čisto sukromna stvari nenalaze mjesta u ovom listu. Priobćena se pisma tiskaju po 6 novč., straki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a straki redak suršće 6 novč.; ili u slučaju opotovanja po što se pogodno oglašiti i odpravništvo. Dopisi se nevradaju. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajevah, neopisuju, nego putem svoje Listarnice.

PIO IX.

Kad vam ovaj list u ruke dodje, svi ćete već znati, da je Bog pozvao k sebi Piju IX., papu, glavu katoličke crkve, i po tom našu poglavicu u duhovnih stvarih.

Evo u poglavitih črtah život toga velikoga pokojnika. Godine 1792. na 13 maja rodio se djetle Giovanni Maria Mastai-Ferretti. Rod, od koga je potekao bijaše grofovski, ali ne ljudi prebogati. Zato je najprihlijenje bilo, da Ivan bude za vojsku odgojen. Nego rat nesreće, što mu se je za mladih godinah pripetila, odabrao je kasnije mirniji, duhovni stališ. On je naime jedanput bio pao u vodu i skoro se utopio. Od toga časa bijaše slabe naravi i pupala bi ga kadgod padavica. Ali to zlo ga je kasnije pustilo. Godine 1815. bio je redjen za svećenika. God. 1823—25. bio je u Čihu u Americah, da jednomu poslaniku od Rima pomogne urediti crkvene stvari u onom kraju. 1827. bijaše već biskup u Spoleto, a 1832. nadbiskup u Imoli. 1840. imenovalo ga za kardinala, a 1846. na 16 junija izabrali su ga za papu. Mudro je morao taj božji čovjek živiti, kad je dosta slaba zdravlja dočekao 86 godinah.

Za svoga vjeka doživio je vrlo čudnih zgodah. Mi čemo spomenuti samo dvie velike u crkvenih i jednu veliku u posvetnih stvarih. U crkvenih stvarih počeo je pod njim sbrkati obćeniti crkveni sabor. Taj sabor je proglasio, da papa nemože govoriti već božju istinu, dakako samo u vierskih stvarih, kad govori sa stolice Petrove. To se

zove nanka nepogrešivosti pape, proti kojoj se je mnogo pisalo, a najviše bez razloga.

Za života pokojnikova liepo je napredovala naša vjera po novom svijetu, a s vjerom i napredak i bolji život onih narodah. I ljudi boj ga je mučio, koji se nije u Njemačkom cesarstvu. Tamo se nikako nemogu pogoditi, dokud dosiže svjetovna, dokud duhovna vlast, pak su ovih zadnjih godinah biskupe lamo proganjali.

Piju IX. bijaše ono lani velika dika, kada su mu iz svega kršćanstva posle i darove poslali i naradovali mu se, da je već 50 godinah biskup i da papuje više nego nijedan pred njim.

Kako znate papa je imao i svoje zemlje. Pio IX. bijaše tako nesrećan, da je te zemlje komad po komad sve izgubio. Talijani bili su jur 1861 god. stvorili zakon, da je Rim po naravi prestolnica ujedinjene kraljevine Italije. Godine 1870. ostajase papi sam Rim, koj su Francezi branili. Francez se je to doba primio s Njemcem i bilo mu je ostaviti Rim, koj su tada uzeli Talijani i pokojni Viktor Emanuel ustolio se u njem. Mi Hrvati nismo s tim ništa dobili ni izgubili; ali mi smo i kršćani, te nas mora žaliti, da glava crkve proti svojoj volji gubi najznamenitiji grad svietla. Nego pišu svete knjige, da je mnogo vrabei za dinar, a vendar nijedan s krova nepade bez volje božje. Dakle ni one silne promjene u Italiji nisu se dogodile bez božje volje.

Do koji dan imat čemo drugoga papu. Njega po starostavnoj navadi biraju kardinali. Njih je sada u svem kršćanstvu samo 64, a med tim jedan naše krvi i našega jezika: nadbiskup Zagrebački Mihalović. Tako će i Hrvat imati jedan glas pri izboru najveće poglavice na svijetu u duševnih stvarih.

Nam neće biti svejedno jeli ovaj ili onaj bude odabran. Jer na priliku mi imamo jedini na svijetu pravicu, da se barem u nekih biskupijah sve u crkvi obredjuje u hrvatskom jeziku. Da je svuda tako, mi bismo se mnogo priljubili našoj braći grčkoga zakona; da nam to otmu, znamenovalo bi otel nam jedino obilježje narodno, koje nam još ostaje u nekih zemljah.

U Istri su nam dvie biskupije zpražnjene. Što bi iz nas, ako se lamo nanjeste ljudi, koji misle da je poganstvo, ako se očemus hrvatski molit? Lahka su pitanja al teški odgovori, hoćemo li u Rimu odsada imati još bolje zagovornike i prijatelje, koji bi znamenito mogli pripomoći i jedinstvu ovoga razsuloga puka, koj se je negda zvao: zid kršćanstva proti Turčinu. Daj Bože, da novi nanjestaik Kristov nezaboravi na: *antemurale Christianitatis!*

DOPISI.

Iz voloskoga kotara dne 2. februara.

(Klanjska škola). Drugu novu školsku zgradu ovoga kotara imamo u Klani, nu žalibože ta se nemože ni iz daleka prisposobiti s onom u Lovranu o kojoj progovorih u zadnjem svom dopisu, niti glede položaja, niti glede nutarnjeg razdijeljenja.

U Klani postoji škola već okolo 40 godinah. Početkom su opravljali učiteljsku službu mjestni kapelani. Otkad je kapelansko mjesto ostalo nepopunjeno radi pomanjkanje svećenikah, bio je tu nanjestečen svjetovni učitelj. I danas je tako.

Posebne školske zgrade nije bilo nikakve. Učitelj i škola bili su nanjestečeni u privatnoj kući. Godine 1870.

bio u Klani strašan potres, te je nanesao ogromnu škodu od mnogo tisućah forintih.

Vlada i provincialna oblast pri-skočiše stradalnikom na pomoć znalnimi novčanini prinosi. Koliko je bila školska zgrada Klanjcem na srđen, vidi se kad i u tih crnih dnevih nezaboravise na nju. Oni najpre odlučise taj novac čuvati za gradnju škole. Pred tri godine imala se obistiniti njihova davna želja, imala se sagrađiti školska kuća, pošto su se pojedini kuće gospodari obvezali maniriti što bude manjkalo. Novac ovako pristieđen i od onako osiromašenih ljudi sabran imalo bi se paziti, da se čim zlušnije i bolje upotrebi. Ali upravo ovdje bilo je protivno. Naert zgrade jur nije najshodniji, a mjesto za zgradu je baš neshodno odabrano.

U Klani vlada velika vraga (umidanca), zato je valjalo veliku pazku imati na to, gdje i kako se kuća sagrađi, samo, da se čim bolje obrani vlagi, tomu velikomu protivniku čovječjega zdravlja. Kuću je valjalo podignuti na koliko moguće uzvisitijem i tvrđmu tlu. Nu to se pustilo sasvim s vida. Pristili doisto kuću zad drugu obćenisku kuću, koja sada služi za stanovanje župnika, da bude od juga obranjena, premda zlobnici vele, da je tu smješćena da bude s njom druga kuća obranjena. Na to se nije nimalo pazilo, pa se nije niti pobrinulo, da budu zidovi barem u prizemlju čim čvršće zidani i tim suprot vlagi osigurani. Čudno, da se to tehnik s vida pustio, ali je još čudnije, da ga nije na to upozorio obćeniski glavar, koji se jur i tehnikom bavio, i mimogred budi rećeno, jur si je postavio i te ruke po koji neslavan spomenik na priliku kal na „Živici.“

Jer se sve ovo pustilo s vida, školska vam je soba prikladnija za pivnicu

PODLISTAZ.

RAZVOD ISTRJANSKI

(Dalje, vidi broj 3.)

Od to glavi reke ideše z goru velikom potokom ravno po starih znamenjih, ke ondi pokazase, i tako ravno na sveti Donat, i tu biše svršeni termeni i kunfni i razvodi meju Batatom i Sovinjekom z Vrhom. I tu vse tako potvrdise, kako i prvo i jednoj i drugoj strani navestise, da imaju tako držat meju sobu, kako se jedna stran drugoj zaveza. I na to su njim listi dali od početka do svršenja pod penu, kako je više. I tako vsi ti komuni idošo veselo domov, da se tako s mirom na tih razvodah sjedinise. Od tu idošo vsa gospoda u Golu Gorici, i gospodin Bilam markez, i vsi oni zlatni i dobri ljudi, ki bebu s njim iz Buzeta, i Kastela iz Oprila, i Motovuna, a to da imaju najti razglodat razvodi i termeni za Kožal i Keršan i Šumber, i za Kozar od strane Lubina, i Plominu. I gospodin Menart posta, da pride župan i vas

komun krbunski. I tako prideše, i gospodin Menart da list županu s Krbun, i gospodin Filip Mlacić govorniš od strane vse gospode: župan Mileša, pošljite ta list v Pičanu, da pride župan i vas komun jutri na razvodi, i da prinesu svoje pravice, i da pridu stari, ki znaju pravdu, i termeni meju vami; a vi, župan, pripravite vaše pravice i pisma, i stari, ki znaju pravdu i termeni meju vami; a vi župan Petar z gole Gorice, pošljite ta list v Gračišće, da pride župan i vas komun na razvodi, i da prinesu pravice, i da pridu stari, ki znaju pravdu, i termeni meju vami; a ta drugi list pošljite v Boljun, da pride župan i vas komun na razvodi, i da prinesu pravice i pisma, i da pridu stari, ki znaju pravdu i termeni meju vami, a vi župan pripravite vaše pravice i pisma, i stari, ki znaju pravdu i termeni meju vami, a ovi je sam gospodin Pazar, komu je dano na znanje, da on takoje pripravi pravice, i pisma, i stari, ki znaju pravdu i termeni meju vami.

III. I bivši v jutro polt maši sedošo v cimitari svetoga Petra, jedni pod smokvu črnicu, a jedni pod brest, i tu da gospodin knez preda vsu tu gospodu listu Petra Slovenjaninu z Gračišća na njega slobodšćinu, ku mu da, i svečaso gospodin knez i gospodin markez, i vsa gospoda i dežlani. I tako idošo, a pred

njimi stari z Gole Gorice i s Krbun naprid, i dosti drugih dobrih ljudi z drugih mest, ki znajahu pravdu i razvodi i termeni meju njimi, kuda su, najprvo s Cerovljani. I prideše na Kožal breg, i ondi pride župan, i vas komun s Cerovaji, i tu se pregovarahu oica nikel rubeži od Cerovljan, i rekošo jedna i druga stran, da je ondi pravi njih termin od kunfni, i tako ondi obredise, da ima pri tom estati, kako je od starih prišlo. I od tu gospodin Menart naprida jezdeči, i stari kazni, i pravi list v ruci nosi, čuđi ga, ki biše pisan na razvodah prvoh na let Božih 1170, u kojim sa udržahu zapisani vsi razvodi i termeni od kunfni Gole Gorice i Krbun. Od tu idošo s toga brega zdolu na Vidam svetoga Petra, od tu na veli Gvici, i tako ravno zdolu pod breg svetoga Kociana, i na Vragin muel, v kom najdoše starn znamenja. Od tu idošo po starih znamenjah, i tako na oreh Pazarov. Od tu po znamenjah na Rožane dolce na Dminčin, na dva topola. Od tu po starih znamenjah na kanton svetoga Mikuli, i tu pride župan Juri, i vas komun Boljunski, i tu pokazase svoje pravice, i tu so sjedinise, da je ondi pravi termin, i razvod od kunfni gole Gorice, i Boljunski. Od tu idošo na velo Cerje, ko je na bregu za sv. Mikulu, i tu najdoše stara znamenja. Od tu na kanton

svetoga Mihovih, od tu na Omolno brdo, od tu kako Dragoševica stoji, od tu na Mulcu Potočinu, i tu pridešo vas komun Pičanski, i s njimi župan Anžul, i tu pokazase Krbunski polt listi zvanomi ljudi, ki su ondi retu obdržali, da nigdoro nisu pasli Pičanci ni na Goratin prez volje komun krbunskoga, i svoti Bartolomej biše vas na Krbunskom, i župan Mileša užigase kandel i osvjećavase i tu nad Smokvić imiše svoj dver. I tu za sveti Bartolomej ta gospoda postavise jedan kamik zakopau; ohtesan na tri rubi, i na svakom rubi jedan križ visećen, i tako od toga kamika idošo ravno putam, ki gro k svetomu Andreju potokom na Sopot, od tu na Strelac mal, i tako idošo od tu ravno po termenih na Obesonec brdu, od tu na skoče brdo na pol strani, od tu jemiš ravno potokom na Hrečevni stazi, od tu vaspot po terminah na Kožal breg, i tu se svršaju termeni od razvod i kunfni od Gole Gorice i Krbun.

I tu pride župan Vid z Gračišća, i vas komun s njim, i tako rekošo, da je pravo šasto meju njimi dan, i da jesu onuda meju njimi pravi termeni i razvodi od kunfni, i tako so je od njih starijah vada tako obdržalo, a meju Golgoričani i Krbunci ni nijednoga termena od razvod, nego su tako pasli v tom zavodu jedni do drugih, kako vse

nego li školu, jer od silne vlage svi zidovi suze, a da i s poda voda kaplje. Koliko je to zdravlju učitelja i djece škodljivo! Sada se doista nešto čini, da se ta vlaga prepreči, al se bojim, da neće to uspjeti. Zidovi bi morali biti možda od temelja sa cementom zidani, a ne samo izvana s njim obučeni, kako se učiniti namjerava. Školska soba k tomu nije dosta svjetla, jer tri prozora s jedne strane nisu ni razmjerno dosta velika, pa jedan i onako imao bi bil zatvoren radi kaljužine, koja se iz susjedne kuhinje tamo steče.

Klanjci nisu školi najveći prijatelji, ali nisu njoj ni protivni otkad više, da jim djeca u školi uzalud vremena negube. Sadašnji učitelji mnogo se trudi i oko voćarstva ili gojenja zira, te ima liepo uređen školski vrt, gdje se djeca praktično vježbaju, kako jim voće saditi, kako obrezavati, cepiti itd. Steta, da jih ima još mnogo, kojim je miliji lukvije nego li jablan, kruška, črešnja ili sliva, premda od lukvica samo jedan put kakovu korist imati mogu, a jablan i kruška koristiti bi mogli njim i njihovoj djeci. Nadamo se da će i u tom krenuti na bolje. *)

Zagreb 6. veljače 1878.

Tko s bliza motri rad „Hrvatskoga Doma“, priznati će, da reda, kakav je sad, nije još bilo u našem društvu otkad stoji. Broj članova poskočio je za polovicu. Novinar ima preko trideset. Redovitim plaćanjem članova — čega dosada nije bilo — i podporom prijateljah društva taj broj će se pomnožiti a s njim i društvena knjižnica.

Pred nekoliko dana imalo je društvo glavnu skupštinu u kojoj je među drugim članima na redu i imenovanje počasnih članova. Po predlogu uprave zaređilo se po svoj hrvatskoj zemlji, te izabralo u svakoj pokrajini po jednoga odličnika i rodoljuba da bude društven zagovornikom u onom dielu naroda. Trokratnik „živio“ bijahu imenovani preuzv. biskup Strosmajer, preuzv. biskup Dobrila, pop Miho Pavlinović, fra Grga Martić (u Bosni), velec. J. Anunović (među Ugarskim Hrvatima) a od braće Slovenaca g. J. Bleiweis.

Takvom izboru ne treba tumačenja. Već sama imena kaznu što hrvatskoj mladeži najviše na srce leži.

U istoj skupštini izabro se također književni odbor za izdavanje zabavnika. Po onom što sam čuo, zabavnik bit će ove godine obiljniji i uredjeniji od svih prošlih. Uživam se, da mu neće manjkati predbrojnikah niti kod Istranah.

*) Hvala ti, gospodine, da si i toliko spomenuo. Kad nam vremena dođe, još će bit pisarjio u toj školi. Za sada pustimo neka se zidovi snu i obični račun tamo u red spravo. Ured.

Prekjučer priredila nam je uprava, uza sudjelovanje akademičkoga pjevačkoga društva „Hrvatska Lira“, krasnu glasbeno-deklamatornu zabavu u slavu tristogodišnjice glasovitoga hrvatskoga sitnoslikara Julija Klovića. Program bio je sastavljen iz samih hrvatskih komada, po tom je i zabava bila čisto narodna. Evo vam ga: Till: Narodna Overtura, svira orkestar: Iv. pl. Zajc; „Klovijeva himna“ spjevao A. Kovačić, pjeva sbor; Strebingler: Varijacije o hrv. narodnih pjesmaha, solo za piston; I. Mazuranić: „Harač“, deklamacija; Eisenhuth: „Ustaj rode“ rieči od P. Markovića, pjeva sbor; Pokorny: Hrvatska poputnica, posvećena „Hrv. Domu“, za orkestar; A. Senoa: „Sirmogled“ deklamacija; Iv. pl. Zajc: „Piev hrv. djakah“ pjeva sbor; Svare: Hrv. četvorka, svira orkestar; Vj. Klaić: „Na Nehaju gradu“ pjeva sbor; Briza: „Poputnica Banovca“ svira orkestar.

Svi ovi komadi bili su točno izvedeni i popraćeni burim pljeskanjem gostih i djakah. Kad se došlo na Grassévo potpourri, oduševljenje bilo je obćenito. Glasbu se pratilo pjevanjem. Isto je bilo i kad zadnjeg komada. Klovijeva himna, Grasséov potpourri, Piev hrv. djakah, Na Nehaju gradu i poputnica Banovca morali se opetovano svirati ili pjevati.

Slično večeri još nisu doživili djaci na ovom sveučilištu. Prostorije su bile dubokom pune. Počastila nas svojim posjetom sva zagrebačka inteligencija. Bilo je tu profesorah i književnikah, odvjetnikah i činovnikah, pače i aristokratih. A i liepi spol nam je pokazao koliko znade cijeniti narodne velikane. Gostovi su ostali dok je trajao program, do ponoći, a djaci se još dalje zabavljali pjesmom i veselim razgovorom.

— Mi Istrani se možemo hvaliti što duša svemu ovomu, o čem sam pisao, jest „naše gore list“: Ivan Milečić iz otoka Krka, ovogodišnji predsjednik „Hrv. Doma“. On je sa nekoliko članakah probudio ovdješnju mladež, on ju skupio pod jednu zastavu, on prvi potaknuo i misao, da se proslavi tristogodišnjica Klovijeva u Hrvatskoj i on najviše doprineo liepomu uspjehu ove zabave. Živio!

Istranah ima nas na ovom sveučilištu šest. Dakle sa svim tim, što mi neimamo svojih hrvatskih školah, što kod nas puk nije probudjen, kako u Dalmaciji, ipak nas ima dva put više nego Dalmatinacah. *)

*) Hvala ti, gospodine, da si nam dali štampati otloga članka. Naša Sloga, pišu poglavito puku, a njemu otloga znači ob ovih dragih stvaritih listu. Osim toga, za vasim znanjem bi i drugo znaće, možda i troća, pak „pokretom“ nobit kraja ni Lona.

*) Brago će nam biti, ako se češće oglašite i boljim hrvatskim jezikom. Ured.

Iz doljnega Zemuna na Nutranjskom.

Piše nam kmet da je na 16. januara o. g. sakupljen bio u Districi obćinski savjet radi nekoga novoga mosta, što se ima zidati pri Trepanah. Porečki Odbor obećao je 600 for. pomoći, ljubljanski 1000 for., a 350 for. da bi dala županija Jablanac, koja jih u zalogu gotove ima. Ostali trosak morao bi se pokriti nametom od 10% na poreze. Naš dopisnik govori, da taj most nije od prave koristi nego Zabićam, i gospoštini na dubnju, i da bi se uz njega morala još dva mosta graditi. Potrebni da bi bio most pri mlinu gosp. A. Sause, jer bi koristio ceoj Podgori, to jest, Kuleševu, Jablanec, Trepanam, Vrbići, Vrbovu i Jasenu, i dvim vasim novogradskega suda najme Podgrajam i Zabićam.

Kućanci govore neka se pod goru cesta potegne iz Trepanah na Kuleševu i dalje u Podgraje. Ta cesta bi manje stajala i onda nebi trebalo graditi onoga mosta, koj će požreli više tisućah forinti.

Naš dopisnik preporuča visokomu zemaljskomu Odboru u Poreču, da uzkrati pomoć, koju je obećao, jer da prave koristi neće biti od onoga mosta. I mi preporučamo, da se cela stvar još jedanput razvidi, jer znamo, da mnoge obćine silu božju troše u manje potrebite stvari, a zapušćaju ono što jim je krvava sila učiniti.

Pogled po svijetu.

U Trstu 15. veljače 1878.

Ovih su danah oči svega kolikoga svijeta uprte u Rim, gdje je dne 7. I. mjeseca preminuo jedan od najslavnijih muzevah našega vieka, naime papa Pio IX., pa gdje se za koji dan ima izabrati vriedan mu i dostojan nasljednik. Nego o tom velikomu događaju ima poseban članak u današnjem broju, zato nećemo ovdje spomenuti drugo, nego da će se Kardinali sastati već u ponedjeljak, da obave po starom običaju izbor novoga pape.

Drugi slavni grad, u koji takodjer gleda ovih danah sav svijet, jest divni Carigrad, druga i posljednja prestolnica pitomosti staroga vieka, a od 400 godinah taborišće krvoločnih Turakah. Tu su stvari oltorka tako promienile, da im se čude prijatelji i neprijatelji Turakah. Turci sili lažljivih engleskih i magjarskih omamih i obećanjah, bacise se dušom i tielom u naručaj svojih predolotnikah Rusah. Englezi se groziše Rusiji najosvetnijim ratom, ako se osudi još jednom zamahnuti na njihove zaštićenike Turke, pak su već njihovi ministri bili dali i zapovjed floti, neka ide

u Carigrad, a kad tamo Sultan joj nehtjede dati dozvoljenja, dapače joj zaprijeti, ako se makne da će dati sa obalah na nju strijeljati. Što se je dakle dogodilo? Dogodilo se, da su se Turci i Rusi ne samo pomirili, nego i prijatelji tako, da su si obećali međusobnu pomoć i obranu proti svakomu drugomu vanjskomu i nutranjemu neprijatelju. Taj događaj je takov i tolik uspjeh ruske diplomatske hitrine, da mu se sad sav svijet čudom čudi. Tim preokretom u izvoćenom pitanju Gorčakov je na jedanput razoružao i Engleze i Magjare, koji sad neznaju, bi li se više jedili na Turke il na Ruse. Još prije nego li se to doznalo, Andrassy bijaše predložio, neka se nitr med Ruskom i Turskom utanači u narvašnu sastanku zastupnikah svih europejskih vevlastih. Ruski prvi ministar Gorčakov je na to pristao, pak se ni sad neotimje toj Andrassy-ovoj misli; ali svaki vidi, da taj sastanak, ako se ikad obistini, neće imati druge zadace, nego podpisati ono, što su već Rusi i Turci medju sobom ugljavili. I tako je Rusija ne samo na bojnom, nego i na diplomatskom polju sjajno porazila sve svoje neprijatelje. Istina, veli se, da će Engleska i po sili u Carigrad, ali u tom slučaju, ki koji je sam Gorčakov javio, naći će tamo i rusku vojsku, pa onda bilo što bilo. Tim joj je hito reći, da je gotov i s njom rat voditi, ako uztreba. Svaki si može lahko misliti, kako sad engleski ministri i engleski narod, pucaju od jedi, jer sami nemogu zagrizati u tu grku jabuku, a pomoći ni otkuda. Što će dalje biti, to ćemo znati drugi put kazati. Mir i primirje med Ruskom i Turskom podpisalo se zadnjega dne prošloga mjeseca. Po uvjetih tog mira, Turška je sasvim u ruskim rukama, koja sad po ruskoj zapovjedi štiti i govori, radi i miruje. Da, i Grci se najzd domisliše, da imaju nešto tražiti od Turakah, pak silnom hukom prekoračise tursku granicu haš onda, kad su se već bili Rusi s njimi pomirili; ali to bijaše prekorno pak su se morali vratiti zadovoljni s obećanjem, da će se na gori spomenutom sastanku i oni u obzir uzeti.

U ostalom svijetu, pa i kod nas u Austriji, ništa nova. Kod nas si još uvijek taru glavnu nagodbom toli u Beču koli u Pešti, a da baš nitko nezna, hoće li ju i kada dovesti komeu, poslje ciljih dvuh godinah mućna prepriavanja i natezanja. A što je s našimi ministri, koji hleju ono odstupiti? Po želji su Carevoj opet sjeli na svoje stolice, pa evo vladaju i gospodare kao i prije. Povrativši se da su izjavili nadu, da će zastupnici popustiti, a najbrže da se nevaraju, samo što će moral čekati, dokle zastupnici najdu zgodnu priliku,

jedni susedi, vinu (vandar) braneći sprevodi na zvanih, da vinu Golgoričani nisu smeli pasti brez dopuštenja Krbunac u Caretin, zaš je vazda Krbunski bil, i takoje arbadige (oni iz) Golo Gorice nisu nigdari mogli past na Caretin; i, kada koli su našli živino njih, vazda su ih rubali jedna marku i soldini malih 40. I tako vsa ta gospoda potvrđise, i da se ima tako i naprud obdržat, kako je od staroh prišlo, a nu Stanciji imese tu dvor i gumno župan Jakov Konjšić s Krbun; i to vse porašše Golgoričani i Krbenci pisni imenjem i dobrimi muži dozelskimi vorovanenim, ki vsi odno prisegose, i rekose, da jo pravi termen od kunhni meju Boljunci i Pićanci, i ostalimi nesti i komuni, ki onuda jesu okolu. I tako vsa njih stara listi potvrđise, vratise, propisavši, gospoda sebi shranivši i vsakoj strani listu pisaše jezikom hrvackom i latinskom, a sobi gospoda shranivši jezikom nemskom; i jednoj i drugoj strani oznanise, da, ka koli stran bi teh termeni ne obdržali, ona stran zapade peno marak 300; gospodinu knezu 100 marak; a toj gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržat, 100 marak. I tako vsi ti komuni idose veselo domov, da so tako s mirom sjedivše na teh razvodih, i tako storono bi. I tako so vsa gospoda vratise i deželani u Golgoricu.

IV. I bivši v jutro poli masi, sedosa vsa gospoda na britul*) pod smokvu črnicu, a drugi pod brest za Kubu svetoga Petra, i tako ondi stari Pazar prosji gospodina kneza i vse gospode od strani svojo vasi Gradina, da bi mu niku milost storili od teh zavod, ke su včera storili, da bi takoj njoga kmeti mogli ostati; i ako vi toga nepopravite, tako je meni moje kmeti zgrubiti, i vas moju ostaviti. I tako gospodin knez, i gospodin Markoz i vsa gospoda velik čas svršese, i poslaše vaspel po vse to županu svoje imenovane; i tako privoše i prizvaše župana Petra z Golgorice, i vsa komun, keh bise tada kmet 160. I tako gospodin Filip Macić sluga govoraše od strani gospode: župano, i vsi susedi, i vi gospodin Menart, gospodin knez i gospodin Markoz i vsa gospoda prosu od strane teh zavod, po keh smo včera jezđili, to je pokazano oda vse ovo gospode po listeh imenjem i starci ki su znali pravdu i razvodi, da sto pravo pehjali, i tako vam jo obrjeno, da je vašo po listoh, ki su pisani vsakoj strani, i vsem tem komunah, ki vsi okolu s vami kunfinaju, kako je budete sadn videli; da koliko ova uloga vas Gradina nemoro ostati na slozhi svoga gospodina, zato prose, da im se nekoliko popravi.

I ta župan, i vas komun Golgorice velik čas svršese, da vse to, koliko godi stvori gospodin knez, i vsa ta gospoda, a navlastito naš gospodin Menart, da su dobrovoljni, koliko narode, da oto pri tom ostat većim zakonom. I tako obredise. I gospodin Filip Macić govoraše: ova gospoda jesu tako naredili, i oto, da bude tako: najprvo oto, da bude vaš termen i kunfin meju vami i Grdinci, kako stoji veli breg, i na njem visoko cerje, i tu je termen i kunfin Boljunki, i tako od cerja na mali brežac, i tu gre jedan put prek njiv v Gradin, a drugi prek rupi na brestove brde, i tako ravno epodes pod breg krbunski, na kom su vinogradi, i ravno odu poli potok k malinu brežanku, i do tu ta bude. I tako storono bi. I tako bise dobrovoljni gospodin Menart, i župan, i vsa komun Golgorice, i i gospodin Pazar svojimi kmeti. I ta gospoda vsem komunom okolu oznanise, i pisaše listi vsakoj strani jezikom latinskim, i hrvackim, a gospoda sebi shranivši jezikom nemskom. I ka koli stran bi prestavili ali odstavili imenovane termini, ona stran zapada peno marak 300; gosp. knezu Pazinskomu 100 marak; a toj gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržat, 100 marak. I tako vsi ti komuni mogu pasti va dne, jedni do družih, a v noći na svoji termen jezđati; i ka koli stran bi se našla v

noći pasući prek teh termeni, ona stran zapada onomu komunu pol marki, soldini 20 maloh, arbadige jedna marka, soldini 40. I tako vsi ti komuni idose veselo domov, da se tako s mirom na teh razvodih sjedivise, i tako stvoreno bi. I tu prosji gospodin Bilalm markoz gospodina kneza i vse gospode, i vseli deželani, da poju razgledat i razvodi stvorit k Plominu i Labinu, kako je onomadno rekali. I tako posla listi v Labin i Plomin, da pridu jutri na razvodi, i vas komun plominski, i da prnesu pisma i pravice, i starci da pridu, ki znaju pravdu i razvodi meju Kožlakom i Krišanom i Šumberom; i prosji gospodu markoz pred gospodinom knezom, i pred vsu komunu gospodina Filipa Macića, da prneso svoje pravice i pisma, i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi.

V. I bivši v jutro poli masi, idose vsa gospoda poli jezoro putom, i tako pridose na Krišansko, i tu pride s Kožlaka župan Kirin i Anton, i vas komun; s Plomina sudac Brnaba i Juri, i Kuzma i Bašijani i vas komun; od Labina sudac Lupetin i Rumin i Sidar i Petros i vas komun; od Šumbera župan Vasoulin i Kirin i vas komun.

(Dalje drugi put).

*) Britof, znanamaju: pokopališće, cimetar.

da se rieše svojih već u tom izučenih rječih. I u Beču i u Pešti zastupnici zapitkuju ministre, da što taj Rus misli i da li nije već došlo doba, da mu se navjesti rat; al i u Beču i u Pešti dobro znaju, kad nisu do sada, da je sad kasno, hltjeti dati drugi pravac naravskom razvoju izločnih stvari.

ŠTO IMAAŠ POSLOVATI SVAKOGA MJESECA u vinogradu, u vrtu i u voćnjaku.

MJESECA VELJAČE.

Veljača je mjesec u kom poljodjelac toplu poč ostavlja, to su latiti ozbiljno posla okolo svoga gospodarstva; jer pravo veli naš hrvatski poljodjelac: Ako oko polovice ovog mjeseca sunce sijati, bit će dosta vina; žita, voća itd. Ja svega toga našim hrvatskim poljodjelicima iz dna hrvatskog srca što toplije želim! Još jednom: Bože daj!

Za Vinogradara. Neka se obavi, što se nije u siječnju dalo.

Trsje (panju) zakopano, zemljom ili slamom omotano, treba odkopati i odmetati i to onda stopran, kad se viša nije treba bojati mraza ili drugih nepogodnih vremena.

U zaklonjenih mjestih počni rezati, od dobrih vrstih čokota prvi ključ. — Kod nas u Dalmaciji i Istriji jer su većim dijelom mogli napredni gospodari svoja vinograde obrezati. Tko toga učinio nije, neka se sad požuri, jerbo je još u dobi.

Upozorujem te brato, da kod rezitbo čokota (panja) paziš na jako, zdrave i plodne rozgve; kadkad se dogadja, da su drobnije rozgve plodnije od jakih. Ovakove mogu imati za rod dva lucna (savija a) i dva reznika, dočim se inače ostave samo kratki reznici i to najviše tri.

Zato treba naprednu poljodjelicu prigodom rezitbe pred očima imati ovo glavno pravilo; isto nam (pravilo) preporuča glasoviti vinogradar *Plato*. On kaže: da se ima paziti na zemlju kakva je, zatim na vrst čokota i napokon kakvo su žite.

Gljče je zemlja plodna, tamo treba lozu na duže rezati, jer se bujna hrana na kratkoj mladici neće moći razmierno razdijeliti; usuprot na mršavu pako zemljištu treba opet kraće rezati; jerbo slaba hrana neće dovoljno biti, da prehrani sve čestice, koje su na drugoj mladici iztjerale.

Ima nekih vrstih čokota (panju), koje vrlo mnogo u rođaje tiera; čim više čokot u rođaju tiera, tim ga treba na duže rezati, a što manje rođaja tiera, tim kraće treba da je rezitba. Čokot, koji ima bujno i debelo rođaje, tada ima i veće grozdove i krapulje jagodiće. Pogledajmo n. p. *gruševinu*, ona se reže drugičije nego li prava *crnina* itd. Ali ovdje, veli *Plato*, nije dostatno samo na vrst čokota paziti, već se ima i obzir uzeti i zemljište; jer ima jako zemlje na kojoj gori rečena vrst grožnja t. j. *gruševina* vrlo bujna lozu poljera, da je onda prisiljen vinogradar istu rezati na duge roznike; na suprot *crnina*, *krajevina* itd. na slaboj zemlji slabo rođaje daju, zato je treba kraće rezati nego, na onoj zemlji *gruševinu*.

Iz sveg ovog što po glasovitom vinogradaru napomenuto, možesh brato ovo ovo pravilo sastaviti: „da na jakoj i plodnoj zemlji možeš uvijek na duže rezati, jer na ovakovom zemljištu tiera čokot jako i bujno rođaje, dočim u drugom slučaju obratno.“

Još te upozorujem, da kad čokot (panj) režeš, imaj vazda pred očima ljujsku godinu, to ovdje, gdje je jako i bujno rođaje, reži na duge roznike; nasuprot slabe čokote vazda obrezavaj na kratke reznike, makar se i protivito troju običajnim načinom rezitbe.

Gljče čokot (panj) ima slabije rođaje, onda su i žile one godinu slabije; jer čim ti više očiju na rezniku ostaviš, a žile ih hraniti ne mogu, tim više npropašćuješ i sam čokot (panj).

Ja te opet svjetujem, da se ovog pravila držiš, jer se pakajati nećeš, budući sam ga se ja sâm držao i uvijek dobrim uspjehom. — *Dobler* iskreni savjet prijatelja i brata *Hrvata* poslušaj. — Grebenice jednogodišnje i ključice do četiri godine treba rezati na kratke roznike.

Što je zimi pozobilo, ima se tik stabla odrezati i drugičije do zdravoga oka. Odrezati su ima rozgva iznad oka dosta visoko (1—2 palca), da se oko ne posuši ili od kiše ne zalije.

Dalje ako je stogodj suhoga, tada se odreže ili pilom, udpi ili napokon se kora čokota ostruže. — Rezati se ima prije nego je trs (panj) u omezdrio, a te je dakle jesen ili rano proljeće.

Takodjer se i oni trsovi na kratko režu, koji su postradali od tuđe (grada).

Pri koncu te još upozorujem, da priredjuješ i prekapuš zemljište za novi nasad ili nor vinograd.

Za vodara. Ako prošli mjesec nisi mogao u voćnjaku raditi zbog raznih nepogodnih vremena, a ti sad nastoj mlado voćke presađivati u suhu i u sipku zemlju.

Ovo je sad potrebno činiti zato, što mezdra nije u životu, tim većma će presađivanje sigurnije biti, ako su jame još u jeseni izkopano bilo

Zatim okopaj i gnoji voćke sa mješancm-gnojnom ili ubravnim po cestah i grabah tako, da ti gnoj bolje k žilam dođe. Čisti voćke od mahovine (mahla); struži staru korn; kresi voćke.

Ako nisi koštice od višnjah, trešnjah, kajstjah, bresakah, sljivah, i bajmah (mundaiah) prošloga mjeseca posijao, posij ovog mjeseca. — Živo ograda, ako je ikako mogao, treba ostriti, dočim prazna mjesta valja pogradiiti. Presadnice treba saditi. Copljenja (okuliraju) trešnjah, možo se već započeti i to stopran, ako se je okopulo.

Za vrtlara. Je li u vrtu okopilo, i zemlja se malo posušila, tada odmah daj nekoliko gredicah prirediti, pa posij salata, celer, mrkvu, peršin, bijeli luk; nasadi grašak i rani bob. — Imas li klišo, to je sada hrana nastala, da ga zasijesh.

Pri koncu mi je reči, da ču ti drugom prigodom uzpisat uzgoj gori rečenih vrtlarskih bilinah t. j. kako se sijaj i njeguju salata, celer, mrkva, peršin, bijeli luk, grašak i bob. — Da si mi zdravi!

Tvoj brat i prijatelj

N. Vožić.

MARE I LUČE.

M. Kuma Luče ste videla kako moju kokošu? L. Draga posuše me, ni me briga za kokošu ni za peteln, zađ sam puna tugo i navelje.

M. Tako će bit istina ča sam čula povedat, da vam se jo kforina ženitba razvrgla.

L. A je, kuma moja! Volela bih bila, da mo črna zemlja pokrije, leh da mi se to pripeti. Tri leta mi je on pus naboga malicu za nos vodil, pak mi je neki zlodaj, bog mi prosti grebi, va glavnu skočil. To ti se je, drugo moje, na jevanj dajpant od naše kući odbilio, i već ga ni blizu ni dugo na naša vrata.

M. Luče moja, pak zađ bito se toliko žalostila? Vaša hči je delarica, da tkunvi ni pod našemi zvonj, priložna je k svakakovomu poslu, zdrava lenko riba i božo obična. Njoj nefali sreća nač. Pak, ako vam jo žal, ako drago, on mladie je nekaka evenjuna, sperienta, niš ni mrve. Vavok mu jo virjina va zloboh a klobuk na stranu, a kopjat ne, trsje rezat ne, blago prigledat ne: tako ča bite s takovom zetom?

L. To je sve tako Mare moja, ni govore ljudi, da prva sreća puna vroča. Neboro on vam zna talijanski, pak bi kakov list pisal, al pismo na sud, a to bomo lepega krajerca nosi. Podašta ga situ vad ina zato. I tudesko da nekoliko mne.

M. Ala kuma Luče ni toga toliko ne. Ter i ja razumem talijanski, zađ sam telika leta va Pule bivala, kako znate, al on ni vredan dve besedi dobro složit. Moralit stranca koliko i nemški, al jo puno treba, dokle se dobro navadi pisat. Pak govore naši muži, da to zibrat drugega podeštata, i da ča se morat sve hrvatski pisat. Ča bi oput bito iz vašega narečenoga zeta, kad ni vredan pisat po našu?

L. Tako ja budi, pravo imate. On put him ga mogla pod staklo spravit za figuricu.

M. Ne nego va kotac onakovega delarca, kakov je on. Nezamerito draga Luče, da vas neč pitam: kako vam je za on skandnjie?

L. Hči ča vi pitato: Moj pokojni je još pred desetini leti bil bratu si pravdu zapel, pak ni ni dnus puka. Oba su bili ovglji testamentat, i niš ni valjato, ča je komu bilo zapisano. Koliki strošci, koliki puti na sud, i svedoki i prisiege, i sve to još ni dosta. Za sirotsko nijedan nemari.

M. Najbolje bi bilo, da vi Luče zamete jednoga čovaka od komunna, a dover vanu drugega, pak da se na lepen naminite. To će vam bolje prit.

L. Dobro bi to, da imamo pravo razumneh ljudi. Ter jo tako i nekada bivalo, al sadn je drugičije. Sit lačenmu neveruju.

M. Tako je, tako, drago moje! Po rako dive, kako vam je lepo usvena ta stomanja.

L. To je trebe da na makinu delano. L. Ni, na Maro! To ja moja mala ušila. Nebože već kasno večer iglu v ruke zame, pak tako svo čagod zasije. Smo se hvatn Bogu pravo lepo okrpale. Ljudi se s njum hvale, zač joj gra od ruki. Ove dni je skrojila opleća za Katicin županovo, i sinoč je spulila jednu hogovicu za Tonkinega nijelica.

M. Draga Vi, ča je ta bogovica? L. Božo moj, pak tega nezato. To je stomanjica za malo dete, kada umro.

M. Viš malo, tako da ja budi sam bila već posabljena. Zunte, da va tujih mestoh to već drugičije zovu. A kada vam se je hči navadila tako lepo sit?

L. Neboro va Hrvatskem pul brata. Tamo da voća sola imaju učiteljicu, pak da se va škole vade žensko dolo.

M. Božo moj, ter se i ovuda hrvatski govori, pak tega ni nego po gradoh. Tamo va Hrvatskem moru bit i ženskoh va napreženancih, kada su takovo škole odlučili.

L. Neboro ni tamo, da se ženska nemeša va komuniska stvari, nego gospoda da su pametneja od naša.

M. To ja to! Znač pul nas podeštarija nemari ni za mužku decu pravo. Koliko bolje plaće bi po svetu imeli unsi zidari i kljosari, da znuju sami kakov plan storit i na hartu ča zmerit. A ovako moraju iz vrha dolo pljunut pul zid, da vide, ako jim ravno gre.

L. Joh mu nebudi, ter pravo govorite. Juh unau! Maro moja, kompir ča mi se razposet i bob ml je zalot. Bog s vami, dajte se još videt.

M. Bog! Teško već ov mesec.

Književne vesti.

Slavnu „Matica Hrvatska“ razposlala je i ovo godinu svoje godišnje (1877) knjige svojim mnogobrojnim članovom. Lani, progovorio o matinih knjigah, nemogomso jih već iskreno pohvaliti i toplo preporučiti našim stovanim čitateljem — tako bijahu krasno i poučljive. Ali što da rečemo o ljotosnjem matiniu daru! Smatrali jih s koje mu drago struce, moramo priznati, da je ljotos „Matica“ napredovala toli u izboru, koli u obliku svojih izvrsnih knjigah, to oprav iznenadilo svoje članove. Pet bijahaj, pet biserah u našoj novjiji literaturi! To je eto sve, što možemo o njih reči. Jedna je izvorna, a četiri drugo prevodi iz stranih, li našemu srodnihi jezikal. Da počnemo s prevodi, prva jest: *Iz maloga svijeta*, roman iliti pripoviest od *Gustava Pfeffera Moravskoga*, preveo iz češkoga jezika na hrvatski *Ivan Gostiša*; druga: *Pjesnik i svet*, pripoviest od J. Kraševskoga, preveo iz poljskoga *Ivan Broz*; treća: *Pavao i Virginija*, pripoviest od *Bernardina St. Pierre-a*, preveo iz francuskoga *August Senoa*; četvita: *Nahod Franjo*, seoska pripovjedka od *George Snaul-a* takodjer iz francuskoga. To se četiri pripovjesti proslaviše na osobiti način u narodah, za koje su bilo pisane, pa ča se sigurno i u Hrvatah, za koje su ovo uprav prevedeno. Nebi nikad svršili, kad bi htjeli podjednice navadjeti divne krasote tih četirih knjigah, koje se tako sladko čitaju, da se nemožesh od njih odlepit. Dočim to ovdje razblazuju opisom naravskih krasotah i ertanjem svih tajnah čovječjega srca, to ti drugičje razsvjetljuju tim prilikami iz čovječjega života, kao da si proputavao pol svijeta to sam čuo i vidio sve, što se tu priča i pripovieda. A u tom baš i stoji korist, koja se vadi iz čitanja romanah, kad su pošteni i prebrani, kao što su ovi. O tih petero knjigah prvu ostavimo navlaš, da progovorimo o njoj ovo na koncu; ali kako da ju ocienimo i kako da preporučimo! Ako bez onih četvero prvih mogu biti i Francezi i Česi i Poljaci, pa i Hrvati, to bez ove zadnje nemože i nesmieje biti nikako ni jedan pravi Hrvat, komu je mila ova krasna domovina, koju nam jo Bog dao i za koju smo dužni živit i umrieti. Taj jo knjizi ima: *Prirodni zemljopis Hrvatske*, sastavio *Vjekoslav Klaić*, kr. gimnazijalni Profesor u Zagrebu. A to je opis naše domovine, kako ju je gdje Bog ukraasio i nakitio u njezinu kopnu i moru, u njezinu podneblju i zemlji, u njezinih gorah i planinah, sanah i perivojih, ravninah i krših, riekah i jezernih, studeni i toploti, rastlinah i plodovih, bilji i životinjah. Pa sad i opet pitamo, jeli moguće, da bude ikvoj Hrvat bez te knjige, u kojoj vidi svoju domovinu kao u zrcalu? To je doista najljepša i najvažnija knjiga, što ju je dosad stampala „Matica Hrvatska“. Kad

ju čitaš, čini ti se, da čitaš pjesnu tako je sve u njoj opisano divno i čarobno, a ipak to je strogo znanstvena knjiga. Sva je prepletena mnogobrojnim slikami i stičicami, veoma ukusno izradjenimi, a na koncu ima veliku prirodnu mapu hrvatske zemlje, na kojoj vidiš njezine visine i nizine, njezina brda i ravnica, njezine rieke i vode, plitkost i dubljinu morsku itd. Jedino, što ti još na njoj želi oko viditi, jest Bosna i Hercegovina, bez kojih nije popunjena, nije zaokružena onako, kako ju je Bog zamislilo i stvorio. — To su eto knjige, što jih je od nedavna „Matica“ razposlala. te koje mi preporučamo što toplije našim stovanim čitateljem.

×

Još imamo da preporučimo jednu veoma važnu knjigu, koja je dakako namijenjena samo našim mornarom i pomorskim kapetanom, ali bez koje nemogu biti ni naši kajživnici, a ni ostali izobraženi ljudi. A to je *Babićeva Nazivlje koritah i jedrihah broda u hrvatskom, njemčekom i talijanskom jeziku*. Gosp. Babića, privr. ravnatelja kr. nautičke učione u Rakru, već naši čitatelji poznaju po njegovom *Mladom mornaru*. Iz te se knjizice vidi, da se može i danas na moru hrvatski zapoviedati kao što se je u stara vremena, kad su još po jadranskom, onda zvanom hrvatskom moru, jadrili hrvatski ratni brodovi. Stajanjua je u „Primorskoj Tiskari“ u Kraljevici, to se može dobiti za samih 20 nyč. Uz istu se cieniu može dobiti i stajanjua na celom arku kao na ploči za uporabu školam.

×

Tko ljubi narodnu muziku i voljan je upoznati se našimi domaćimi napjevi, neka se predbroji na „Jugoslavensko napjeve“, što jih je sakupio gosp. Franjo Kuhač, po svih hrvatskih zemljah i okolo njih. Svaka tri mjeseca izaći će izpod stampe svezak za 100 napjevah. Svega ima do 1700 napjevah. Četiri svezaka s forinli. Gospodin Kuhač stanuje u Zagrebu u Illici.

Različite vesti.

Fran Krežma, mladi hrvatski umjetnik na guslab, imao je u petak 8. o. m. u reduktivni koncert. Predani je isto večeri bilo i dvoje čitanje u promovir Minerva i koncert u Silerovu društvu ipak jo Krežmin koncert najbolje uspio i najviše je ljudi na njem bilo. Ovdunji talijanski listovi složno hvale mladoga umjetnika i sestru mu Anku.

Cezar Blasin! Kričanin, žakan tršćansko biskupije, umro jo u svojem rodnom gradu. Bijaše miran i pošten mladie; sietra bez oca i majke. Ostavio je dvie neoskrbione sostrice.

Pišu nam iz Baške. Nepobitna je jur istina, da je Hrvat sposoban za svaku radju, pa da bi i daleko dotjerano, kad bi shodne umobrazbe u svakoj straci znao biti. Tako je unse gore list g. Antun Kušan iz Novog nješta pravo umietnički pozlatio veliki oltar župne crkve u Baški, te je i sav popravak i radnju, osobito što se rezbarije tiče, na obće zadovoljstvo izveo. Kanimo se dakle kojekakvih tudjih i otdudjenih vjetrogonjah, a njegovjmo donuču umjetnost.

Čislitaraki proracni i Dalmacija. Odbor carevinskoga vieća u Beču odobrio je 75.000 for. ustanovljenih u državnom proracnu 1878. za puteve u Dalmaciji, za most na Cetini kod Trilja f. 10.000, a drugih 10.000 za most preko Zrmanje kod Obrova. Za vode odobreno je samo 2.400, a izbrisano je iz proracnua 30.000 f. za put od Sveta Trojice do Cregora.

Koliko ima Austro-ngarska vojske. Austro-ngarska vojska dioli se na *redacku vojsku* i na *domobranstvo*. Redacka vojska sastoji iz *mješavica*, *konjanitva*, *topnitva*, *obkopnitva*, *mjernitva*, *zdravstva* i *vozotajstva*. *Pješaditvo* ima 80 linijskih pukovnijah, svaka pukovnija 5 *lojnih* i 1 pridružni bataljion, svaki bataljion 1000 momakah, dakle 480.000. momakah. Vrh toga spada k pješaditvu 50 lovačkih batalji. po 1000 momakah svaki, dakle 50.000 momakah. Dakle sveukupno 530.000 pješakah. — *Konjanitvo* broji 15 pukovnijah *dragunah*, 15 pukovnijah *husarah* i 11 pukovnijah utnah dakle 41 pukovnju po 1000 momakah svaku, sveukupno 41.000 Konjanikah. — *Topnitvo* ima 13 pukovnijah, svaka pukovnija 13 baterijah, svaka baterija 6 il 8 topovah, sveukupno 1183 topa. Vrh toga 12 trvdjavnihi topničkih pukovnijah, (kod g. 10. i 11. nahode so gorake bitnice). — *Obkopnitvo* ima 1 pukovnju, ova 5 bataljionah, svaki bataljion 1000 momakah, ukupno 5.000 momakah. — *Mjernitvo* ima 2 pukovnije po 5 bataljionah svaka, bataljion po 1000 momakah, sveukupno 10.000 momakah. *Zdravstvo* ima 23 odjela. — *Vozotajstvo* (Fuhrstvo) ima 36 satujah u miru,

I 72 satnije u spremi. — *Austrijsko domobranstvo* ima 62 batalijuna pješadije po 1000 momaka svaki, 10 batalijuna streljaca, 200 batalijuna tirolskih streljaca, sveukupno 101.000 momaka pješadije; konjantičva pako 12 dragunskih, 13 konjantičkih i 2 tirolske streljačke pukovnije, dakle 27 konjantičkih pukovnijah po 600 momaka svaka, sveukupno 16.200 mom. — *Ugarsko domobranstvo* ima u miru 92 batalijuna, u spremi 124 batalijuna pješadije, svaki batalijun po 1000 momaka, sveukupno 124.000 momaka; konjantičva pako (usarar i konjantičkih) 10 pukovnijah po 600 momaka svaka, sveukupno 6.000 momaka. Ukupna dakle vojna sila austro-ugarske monarhije broji oko 900.000 momaka na kopnu.

Ruski trofeji. Kako su ruski listi pro računali, Rusi su u ovom ratu zaplenili preko 1.200 turskih topovah, a ulovili 160.000 turskih vojakah, medju timi 30 Pašala ili generalah. Ovamo se brojeja bolnici i ranjenci, što su jih našli u Karšu, Sofiji itd. — Srbi su po 53 dnevnom ratovanju, po službenih izvješćih, izgubili 5.000 ljudi, mrtvih, ranjenih i za koje se nezn, kamo su. Priložili su pako, osim više mjestah in Staroj Srbiji, 238 topovah, 10.000 pušakah, 37 zastavah, onda silu streljiva, konjah itd. — u vrijednosti jednoga miliona dukatah.

Rusko čovjekoljublje. Prošlih danah bioše na kolodvoru trgovitejskom vrlo liep prizor. Bilo je naima došlo mnogo ruskih oficirah iz Bugarske, koji su doveli sa sobom maleno, jedra trogoljanja djevojke. Ovo su djevojke ruske oficiri napravio rediteljskom ljubavju dvorili. Kad je netko upitao, gdje je to djevojke, odgovori jedan oficir, da je to diete nekoga Turčina, koji je u onaj čas zruo po gošnju, kad je diete držao u ruci. Ruski oficiri povezoše diete sa sobom, te će ga na pukovnijske troškore otvojiti.

O pokoljnom kralju talijanskom sad se mnoga pričotica šuje. Tako se pripovijeda da je jedan put blizu Rima pošao na zeca. Isti čas, kad je kralj ispalio, pukno i druga puška nekoga stolara Salvinia. Oni se stanu otimati za zeca i, kako je kralj bio jači, odnese ga on, a Salvinio nepoznajue ga, isao je kući kuneć kako Turčin. Blizu grada kralj postla slugu za tim čovjekom, da vidi gdje stanuje. Malo kasnije pozvalo je Salvinia ka kralju. On dojde i sjede prestrašen, a kralj mu reče: Mestro Salvinia, ja sam opazio, da u zecu ima i tuljoga olova; dakle i ti si ga pogodio; stupi u jizbu da ga skupa pojedemo. — Drugi put šetao se kralj kasno u noći sa svojim ministrom po jednoj tamnoj ulici u Rimu. Pijano jedno momče, vojnik novik, počeo zadirivati u kralja, a on, ni pot ni šest, zasueć rukave, primio se s vojnikom bokom i hiti ga na tla. Onda mu reče: Zavrli Bogu, da sam ja jači, jer da si ti mene primogno, zatvorili bi te bili na deset godinah. Evo ti napojnice, diete moje, pak mi pij u zdravlje; ja sam tvoj kralj.

Izložba maćakah savokrastna pomena bila je u Nev-Jorku u Americi, gdje bje izloženo 805 maćakah. Pohodilo je izložbu 82 tisuće ljudi. Neki ruski maćak dobio je nagradu od 250 dolarah.

BRATOVŠČINA HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Imenik društvenikah

P. n. g. Roko Mrzljak u g. priinos novč. 30. Par. Ant. Piskulić novč. 30, a za 1879 novč. 30. Ivan Sokolić novč. 30. Ivan Zoričić novč. 30. Toma Matejčić novč. 30. Toma Sokolić novč. 30. Franko Bazan novč. 30, zidari. Fabijan Radetić kljesar novč. 30, u kap. novč. 10. Josip Radetić novč. 30, u kap. novč. 10. Josip Krisković novč. 30. Nikola Radetić kljesar novč. 30, u kap. novč. 10. Ivan Petrinović kljesar novč. 30, u kap. novč. 10, svi u Novomurji Mato Mandić kand. prof. f. I. Andrija Mohorovičić filozof f. I. Mirko Črnčić pravnik f. I. Dr. Konst. Jos. Jirečić f. I. Petar Heinz medicinar f. I. Drug. Idržilo filozof f. I, u kap. novč. 50. Akad. društvo "Hrvat" u kap. f. 20 novč. Ivan Stambuk medicinar f. I. Juro Stambuk tehnik f. I. Juro Jakčin pravnik f. 3. Andrija Volkar Dr. f. I. V. Naprstek f. 2. Ivan Razička Dr. f. I, svi u Pragu. Blaz Zwoher plovac u Cologorici f. 2. Martin Prenc Admistr. u Sušnjevici for. I. Franjo Blazić plovac u Dolonjivasi f. I. Petar Piskulić plovac u Vranji f. I. Josip Jelovec plovac u Pizu for. I. Skender Zamlić plovac f. I. Stjepan Glavić kmet novč. 30. Franjo Francišić kmet novč. 30, svi u Boljunu. Ljinarčić Franjo župe upravitelj u Sv. Fuskici f. I.

LISTARNICA.

P. n. g. Antonu Milčetiću župo uprav. u Valunu i Janku Kukiću u Jezarami: Sni-rano do konca prošle god. 1877. — Josipu Komariću župe uprav. u Orleou: Mirno do 30 Junija. — Piju Poliću u Krajlovcu: Dobro, srdačna vam hvala na trudu. — Mikšiću Jura u Belouu: Poslate 50 novč. upisano za lanjsku predbroju. — Vlegaru Josipu Žup-niku u Humu i Dobrili Roku u Pazinu: Pri-misno. — Gustavu Barabašu žup. u Moravcu: F. 4.80 upisano za godinu 1877., ostalo u tek. godinu. — Stjepanu Glonariću u Pro-gradu: Poslata nam 2 f. primisno; nu unap-red nemojte nam slati novca u zaprešaćenom pismu, za koje moradosmo platiti 23 novč. poštarine, nego poštasnom naputnicom, koja stoji samih 5 novč.

TĚK Novacah polag Borse u Trstu

od 1—15. Februara 1878.

Da	Carjinski (centih)	Napoleno	Live ster.	Prid sre-bro (teflo)	Da	Carjinski (centih)	Napoleno	Live ster.	Prid sre-bro (teflo)
1	3,53	9,45	11,86	103,73	9	—	0,18	—	104,25
2	—	—	—	—	10	—	—	—	—
3	—	—	—	—	11	5,55	0,16	—	104,33
4	5,32	9,10	11,82	103,50	12	5,55	0,50	—	104,05
5	5,51	9,13	11,81	104	13	5,57	0,53	—	104,75
6	5,32	9,11	—	103,73	14	5,57	0,51	11,09	104,85
7	5,53	9,13	11,89	104,25	15	5,62	0,51	11,82	104,85
8	5,33	9,11	—	104,25	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 14. Februara 1878.

	OD	DO
Vesak prvorokli i uzarski za 100 kg	129	132
Kafa Portorika	100	107
S Domingo	82	108
Illo polag vrti	30	50
Cukar austrijfski	31	35
Cvjetlo trava buhača (tri-santonu)	128	138
Karanda skrinjica	3	5
Karanda poljzoka	8	9
Levantsinsko	6	8
Levantsinsko	10	14
Smokvo Kalamata	10	14
Limani skrinjica	13	14
Badenki listi neodulce pulj. za 100 kg	104	111
Lešnjak	18	30
Šljiva	25	41
Pšenica ruska	11	12
ugarska	11	12
galska	11	12
Kukuruz (turkijski) ruski	9	9
ugarski	7	50
Ilaz	9	9
Irčau	7	50
Zob ugarski	8	30
arabanski	8	30
Pasulj (školj), polag vrti	11	30
robo	11	30
Bob	12	11
Leća	12	11
Oriz talijanski	17	25
ingliski (kitajski)	15	17
Yuna bosnanska	110	120
moravska	130	—
arabanska	123	123
istarska	—	—
Daska koruško Jelovec	32	94
Štajerska	41	76
Girara	12	11
Inkovića	8	9
Ulje biljij. nježe vrti	36	75
u najbolja	79	82
srednja vrti	66	70
istarsko	57	58
dalmatinsko	—	—
Rameno ulja u barilah	5	10
u kasetah	18	10
Kože strojeno nasko	178	200
suho volovoja na ko-	107	131
dalu, ist. i bos.	72	125
janješko nasko	95	105
za 100 kom.	66	80
dalmatinsko	—	—
kožo	75	92
umorno slano	50	65
suho	40	59
rezoja za 110 komadah, u srahnu	25	27
Bakala	29	34
Sardala i baril	16	21
Vitčići modri	31	33
zeloni	5	6
Meslo	16	16
Loj dalmatinski i naski	76	91
Salo	16	16
Mast (salo raztopljeno)	57	—
Stalnoa	68	50
Rakija cistlar (100 Barah)	—	—
Galvija istarski	26	28
Raj naski	9	9
istarski	8	9
Lišće od javorika	13	16
Vinska sergalina (Gripala)	31	36
Amph	30	35
Lumber (jalnecice od javo-riko)	13	50
Pakal baril od 100 kg	3	75
Carajo (štraco)	17	50
Katram dalmat.	23	50

„SLAVIJA“
uzajamno osjeguravajuća Banka
u Pragu.
Glavno zastupstvo u Ljubljani.

Nesigurnost u pogledu osjeguravajućih društvah već je tkovna, da nemožemo čitate-lje svoje dobiti varovati, neka dobro pazu kod kojega društva se osjeguraju. Istina bog, da su svi financiarni izročci hoće sleparske dobe, kao „Viktoria“ i drugi kalirali, nego u po-sljednje vrijeme dolazi k nam mnogo ludjih društvah, koja nisu mnogo bolja, od bankah, koje su već propale.

Za svoju dožnost smatramo dakle, da svojim čitateljem preporučimo što najtoplje uzajamno osjeguravajuću banku „Slavija“, koja već radi uzajamnosti, na temelju koje je sa-građena, pruža veću sigurnost, nego dionički slični zavodi. Izim toga je banka „Slavija“ donnaš zavod te napredovanja njezino dokazuje, da je ravnateljstvo u rukah poštenjakah i pravih strukovnjakah.

Ovdje samo njevoliko brojevah iz posljed-njega poslovnoga izvješća za godinu 1876.

Polag toga izplatila je banka „Slavija“ za osam godinah svoga postanka 2,608,648 for. 30 novč. za stele svojim članovom. Imo-tka imala je koncem godine 1876 2,585,819 for. 80 novč. Poznajim li svojim članovom na police, zemljišta, njezice, dužna upise, to različitim predumovnicam 1,934,052 for. 26 novčeah.

Već ovi brojevi dokazuju, da zaslužuje ova banka podpuno povjerenje hrvatskoga ob-činstva, koje naka ne obrada u poslovnih zadržavah od njezinih zastupnikah ili, gdje tkovih naima, do glavnoga zastupstva u Lju-bljani, na Dunajsko i 7, vjestikoje im će na sve upite ložno odgovorati.

Dobro semenje
Gotove uljene Farbe
mogu se dobiti kod
G. Poppovića u Zagrebu.
Clenik se šalje franco

Griena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazež, zadavica, rora, zapala ušdih itd.

NADARENIH
Prendinievih Sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)

Što ih gotovi P. Prendini lučbar i Učekarak u Trstu.

Veoma pomazu nčeteljem, propovjedatkom itd. Preb-ajnlah kašljah ušdih, naravno jutarnje hreputavice i grlovlah zapalah nesajta kao za šudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalcah, koji ja pana-štinaju. Zato valja uvijek pitati *Prendini-eva sladkiše (Pastiglie Prendini)* te gledati, da bude na omotku kutijice (skarule) broj polipa. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie* a na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 novč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendini-evoj Učekarini u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste)*. — A *Trstu* Trsta dobitaju se na *Ricci* kod *Prohana Učekarika* i kod *Jochela* i *Pavlicca* *Učekarika*; — u *Gorici* kod *Zanetti-a*, *Pon-tana-a*, *Koppana* i *Kiznera*; — u *Pulu* kod *Wassermanna* *Učekarika*; i *Schrampera* *Učekarika*; — u *Milano* *Lošinj* kod *Viliani-a*; — u *Pazinu* kod *Liona*; — u *Zadru* kod *Berzica* i *Bozantica-a*; — u *Sibeniku* kod *Borosa* i *Mistara*; — u *Spjetu* kod *Valpi-a*; — u *Korčuli* kod *Zanetti-a*; — u *Učekariku* kod *Poljana*-a i u svih boljih Učekarikah ili *Speclerijah*.

NADARENI
LUČ. - LIJEKARNIČKI OBRTNI ZAVOD
KARLA ZANETTI-a u Trstu.

Veliko razprodavaliste domaćih i stranih osebnosti sa tvornicom pri-nastih vodah te ljekarnama u TRSTU, POREČU i GORICI.

Menotti-ovi sladkiši so hiljadah ozdravljenih prava lučih za kašalj, Nedoljubno ozdravljenje. Tko nezdravi, hoće mu se novel poravniti. (O) Trgovcište uzložilni sladkiši su u svojoj bit-nosti za liječenje prstah i osobito zadržavah, jer savršeni od prvih ljekovitih rastlinah, Uzimaju se s najboljim uspjehom protiv grčevitu nazobna knjine, toli uzmaju s potiska kal kani se već ukorenio; onda protiv bolost od grla, protiv parit (grippe), zapalj grla i ždrijehah, protiv pomatjkanja glasa; izvie pomaha i nedoljubivca.

Čisto ulje od treskinih jetarah (Olio di fegato di merluccio puro) Izvadjeno za strova u Americi na račun K. Zanetti-a Učekarika u Trstu. Ljek komu učina para protiv suhoj boli, protiv olo-gona, guknu ili zalvan, pokostiti (carro della ossa), protiv ili boloh, protiv oligati ili nuzli, protivu mokraho, slabih, nrvastosti, bolih, kožnih bolestih, bolestih jetarah itd. Moje trokatno staklenko imadu u svaku udjelno moje ime *Olio Fegato Merluccio di Carlo Zanetti*, s toga nije ih moć pogrešno za-nimati s imina, ali i trokatimoli, što se prodaju pod drugim imen.

Izvadine od Tamarinda, jednino što su bilo nadareno na raznih izložbah, najbolji i naj-uspjehinji lek protiv grži kao i najusjehinji sred-stvo za utarajo blajenje bolnika. — Opazka: Valja paziti da nebudu potvoren.

Čistiteljne bobice ili pilule od ghorivih padarskoga prof. *Gracovini-a*. Što se već celihi 35 god. traža i uzimaju protiv uljovora ili krevetih, turalnosti, treputu srca, zapok je-tarah i slazene, sumentju ušdih itd.

Hoffmannova voda protiv zubobolji. I naj-ljeha zubobolja prestano usmah jednom kapljicom ove vode, kad se na pamaku ili bitu bubaku turi u skrbotnu bolna zuba.

Liek protu-groznični od *Vra. More* komu učina para protiv tog boli.

Pčelnjakova žest (Spirita di Melissa) bo-sonogih karmelatih u Meteli.

Šklatiste svih rudiuh vodah sa jamstvom da su svieže i prave — *Pređmeti pruževine* — *Ranarski strojevi* — *Podpasnici* — *Pružice hveće ili čarape* itd. — *Jedina omeo-patijuna sredinju ljekarna.*

Štali imaj oko na patvorenje. — *Prodaje se na veliku u luč-obrtnom zavodu KARLA ZANETTI-a u Trstu, Via Nuova N. 27, sroboće šklatistara za Trst, Primorje, Dalmacija, Grčka, Egipat i Tursku.*

SKLADIŠTA: — *Kopru* kod *Giovannini-a* — *Moravnu* kod *Matejčić-a* — *Spjetu* kod *Točiči-a* — *Porcu* i *Izgi* — *Rovinju* kod *Angolini-a* — *Pulu* kod *Wassermann-a* — *Rieč* kod *Prohan-a* — *Catti-a* — *Lošinj* kod *Orlanda* — *Zadru* kod *Antoničić-a* — *Sibeniku* kod *Mistara* — *Buzetu* kod *Fantouha-a* — *Tršću* (*Monfalcone*) kod *Fumagalli-a* — *Rovniču* kod *Patone* — *Cervignanu* kod *Larivou-a* i u svih prvih ljekarnah evropskih.

Okrepna židčina za konje. Ova žest nazivlje knjojo do krajnje starosti i jakosti i kreplosti. Ona je dobra i protiv mnogih ljudskih bolestih, a naima protiv oligona (kostobolji i ba-trobolji).

Francuska žest i morska sol od *William-a Leca*. Knjuno sredstvo protiv opariti, zivobolji, otvrditi zivlehtah i protiv zubobolji, gdje je omlah bolji, čim se samo izvana njona lica namazna, onda kad se tku gdje nastaje ili porože. Šid-čina otvrdi veli imadu i tko bez oroga sredstva, koja je toli ljekovite, a stoji tili malo.

Uštrčaji od *Vra. Egnidera*. Što se mogu ra-biti bez tudjo pomoći.

Breslanjski ostržiški staro i skućeno sredstvo protiv savokrastnoj kostobolji kao takodjer protiv natuht.

Ulje od treskinih jetarah (sa jodo-željezom) prigotovljeno po lučbaru i ljekariku K. Zanetti-u u Trstu. Ovo je najboljo sredstvo protiv slabih, kad se bolnik pridogae postjo teško bolest, onda protiv uzmi u kostih itd. Svaka unca ima u sobi dva zrna jodo-željeza.

Prava žiljeva voda (*Vera Aqua di Gi-glio*) za gošjejo od *Mausch-a*, povlašćena pat-ričkog lučbara. Krepuje ova voda jest jednol od najosobitijih. Ona podaje pui takovu mekanost i nježnost, kakra je obično za najljepših mladih go-dinah, to čini da lžežno sa lica kujukakro erio-niti i ostalo gruboto. Nijedna gošjeja, kojoj je mlia krasota i čistota pui, nebi imala biti bez ove žiljeve voda, koja poraba postjo običnotu.

Orizvoj nepipljivi prah bijelo i ru-žičasto boje za gošjejo. Omat po 10 novčeah.

Bobice Redlingerove na malo i na veliku.

Samotočno skočevo ulje bez ikakra ni duna ni teka, čisti što brzo i bez strako boli. Ovo se ulje nikad nepokvari, zato bi ga morala imati svaka knca po koje stakleno, da si u potrebi može omlah pomoći. Stakleno po 20 novč.